

Sygnatura akt: V GC 1208/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 28 października 2016r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu, V Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSR Jadwiga Dobrowolska

Protokolant: Monika Sowa

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2016 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Sp. z o. o. z/s w K.

przeciwko: (...) Sp. z o. o. z/s w G.

i z powództwa wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w G.

przeciwko (...) Sp. z o. o. z/s w K.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego i powoda wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w G. na rzecz powoda i pozwanego wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w K. kwotę 663,01 zł (sześćset sześćdziesiąt trzy złote jeden grosz) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 497,03 zł od dnia 21.03.2015r. do dnia zapłaty,
- zasądza od pozwanego i powoda wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w G. na rzecz powoda i pozwanego wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w K. kwotę 227 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
- zasądza od pozwanego wzajemnego i powoda wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w K. na rzecz powoda wzajemnego i pozwanego wzajemnego kwotę 3 709,78 zł (trzy tysiące siedemset dziewięć złotych siedemdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:
 - 1 549,54 zł od 4 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,
 - 2 025,76 zł od 18 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,
- zasądza od pozwanego wzajemnego i powoda wzajemnego (...) Sp. z o. o. z/s w K. na rzecz powoda wzajemnego i pozwanego wzajemnego kwotę 717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V GC 1208/15

UZASADNIENIE

Pełnomocnik powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. złożył w dniu 12.06.2015r. w Sądzie Rejonowym w Kaliszu pozew przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 663,01zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21.03.2015r. do dnia zapłaty. Ponadto wniesiono o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podano, że pozwana spółka zawarła z powódką umowę spedycji. Wynagrodzenie z tego tytułu zostało jednakże zapłacone tylko częściowo. Pozostałej części zapłaty powódka nie otrzymała.

W dniu 30.06.2015r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Kaliszu wydała nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym orzekła zgodnie z żądaniem pozwu.

Pełnomocnik pozwanej spółki złożył w ustawowym terminie sprzeciw od nakazu zapłaty, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej spółki kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu sprzeciwu przyznano, że pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą kwoty dochodzonej pozewem, jednakże podkreślono zarazem, iż powódka zleciła pozwanej wykonanie nie jednej, a dwóch usług transportowych. Za jedną z nich powódka nie zapłaciła pozwanej należności, tym samym pozwana dokonała potrącenia wierzytelności powódki.

Wraz ze sprzeciwem pełnomocnik pozwanej wniósł pozew wzajemny przeciwko powodowej spółce (pозwanej wzajemnie) o zapłatę kwoty 3.046,77zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty:

- 856,31zł od dnia 04.01.2015r. do dnia zapłaty;
- 2.025,76zł od dnia 18.01.2015r. do dnia zapłaty.

Ponadto wniesiono o zasądzenie od powódki (pозwanej wzajemnej) na rzecz pozwanej (powódki wzajemnej) kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wzajemnego podano, że powódka (pозwana wzajemna) zleciła pozwanej (powódce wzajemnej) wykonanie usługi transportowej z Wielkiej Brytanii do W.. Pozwana (powódka wzajemna) wykonała tę usługę i wystawiła powódce (pозwanej wzajemnej) z tego tytułu fakturę VAT. Nadto, kolejnym zleceniem powódka (pозwana wzajemna) zleciła pozwanej (powódce wzajemnej) wykonanie usługi transportowej z Francji do W.. Pozwana (powódka wzajemna) również wykonała tę usługę i wystawiła powódce (pозwanej wzajemnej) z tego tytułu fakturę VAT. Do dnia dzisiejszego powódka (pозwana wzajemna) nie zapłaciła wyżej wymienionych faktur VAT.

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty, wobec dokonanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty potrącenia przez pozwaną, powódka ograniczyła pozew i wniosła o zasądzenie kwoty 13,40zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych liczonych od kwoty 492,03zł od dnia 21.03.2015r. do dnia 21.07.2015r., oraz wniosła o zasądzenie całości kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na pozew wzajemny powódka wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie ewentualnie wynikłych kosztów procesu w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu odpowiedzi podano, że pozwana wzajemna kwestionuje roszczenie powódki wzajemnej, albowiem nie ziszczył się warunek zawieszający, od którego ziszczenia należy liczyć początek biegu terminu płatności, ponieważ powódka wzajemna wykonała zobowiązanie nieprawidłowo. Dostarczony przez nią list CMR nie posiadał wszystkich elementów wymienionych w pkt. 5 zlecenia transportowego.

W dalszych pismach procesowych strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił co następuje:

Zarówno powódka jak i pozwana są podmiotami gospodarczymi.

Dowód: KRS powódki k. 11-11v.; KRS pozwanej k. 16.

Powódka(pozwana wzajemna) w dniach 16.01.2015r.-19.01.2015r. wykonała na rzecz pozwanej(powódki wzajemnej) usługę międzynarodowego przewozu towarów na podstawie zlecenia z dnia 16.01.2015r., na trasie Niemcy – Francja.

Dowód: List przewozowy CMR k. 5; Zlecenie k. 6-7.

Powódka(pozwana wzajemna) wykonała usługę w zakresie zleconym przez pozwaną(powódkę wzajemną) oraz wystawiła na rzecz pozwanej (powódkę wzajemną) fakturę VAT nr (...) z dnia 26.01.2015r. z określeniem miejsca i terminem płatności. Powódka(pozwana wzajemna) nie otrzymała całości zapłaty za wykonaną usługę. Do zapłaty pozostała kwota 497,03zł.

Dowód: Faktura VAT k. 4.

Pozwana (powódka wzajemna) w dniach 12.10.2014r.-15.10.2014r. oraz w dniach 07.11.2014r.-10.11.2014r. wykonała na rzecz powódki dwie usługi międzynarodowego przewozu towarów na podstawie zleceń nr (...) z dnia 10.10.2014r. oraz (...) z dnia 06.11.2014r. na trasach Wielka Brytania – W. i Francja – W..

Dowód: Zlecenia k. 43v.-44, 47v-48;Listy przewozowe CMR k. 44v., 48v; zeznania świadka M. S. k. 159-160, zeznania świadka M. M. k. 160-161.

Pozwana (powódka wzajemna) wykonała usługi w zakresie zleconym przez powódkę(pozwaną wzajemną) oraz wystawiła faktury VAT nr (...) z dnia 15.10.2014r. oraz (...) z dnia 10.11.2014r. z określeniem miejsca i terminem ich płatności. Faktury zostały przez pozwaną (powódkę wzajemną) wystawione w euro. Powyższe faktury wraz z kompletami dokumentów przewozowych zostały powódcę(pozwanej wzajemnej) dostarczone przesyłkami pocztowymi. Pozwana (powódka wzajemna) nie otrzymała w ogóle zapłaty za wykonane usługi przewozu.

Dowód: Faktury VAT k. 43,47; dowody nadania i doręczenia faktur wraz z dokumentami przewozowymi k. 46-46v., 49-49v, zeznania świadka M. S. k. 159-160, zeznania świadka M. M. k. 160-161.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wyżej wymienione dowody w postaci dokumentów, których prawdziwość i autentyczność nie budziła żadnych zastrzeżeń i wątpliwości oraz na podstawie zeznań świadków M. S. oraz M. M.. Zeznania te w ocenie Sądu były szczerze, wzajemnie się pokrywają oraz uzupełniają, stąd zasługują na wiarę.

Instytucja potrącenia uregulowana została w art. 498 i następnym kodeksu cywilnego. Zarzut potrącenia stanowi rodzaj czynności procesowej. Zarzut potrącenia może podnieść strona w postępowaniu sądowym. Strona, która w toku postępowania sądowego chce powołać się na zarzut potrącenia powinna powołać się na fakt dokonania potrącenia i wynikające stąd skutki.

Zarzut potrącenia to czynność procesowa, stanowiąca środek obrony pozwanego. Zarzut potrącenia może w praktyce przybrać dowolną formę – ważne jest, aby pozwany powołał się na fakt złożonego oświadczenia o potrąceniu i przedstawił dowody potwierdzające dokonane potrącenia. Pozwany musi także wykazać, że przysługuje mu wierzytelność, którą przedstawił do potrącenia.

Oświadczenie o potrąceniu, stosownie do art. 499 K.c., ma charakter konstytutywny, co oznacza, że bez niego - mimo spełnienia ustawowych przesłanek potrącenia (art. 498 § 1 K.c.) - nie dojdzie do wzajemnego umorzenia wierzytelności. Do potrącenia, o którym mowa w art. 498 K.c., nie dochodzi bowiem z mocy prawa, a wskutek złożenia przez zainteresowaną osobę stosownego oświadczenia. Potrącenie jest zatem jednostronną czynnością prawną. Jest oświadczeniem woli uprawnionego, które powinno czynić zadość wymaganiom przewidzianym w prawie materialnym, w odniesieniu do określonych w nim przesłanek i skutków. Spełnia ono funkcję zapłaty, egzekucji oraz zabezpieczenia i nie wymaga zgody osoby, do której jest kierowane.

Potrącający może złożyć oświadczenie o potrąceniu. W przypadku spółki z o. o. można mówić o złożeniu oświadczenia woli, jeśli spółka jest należycie reprezentowana tj. reprezentuje ją zarząd, prokurent lub pełnomocnik(art. 60 K.c. w zw. z art. 201 §1 K.s.h.). Przyjęcie zatem, że wolę potrącenia wyraża określone pismo, wymaga podpisu określonych osób (zgodnie z treścią KRS) lub należycie umocowanego pełnomocnika **tj. umocowanego do składania oświadczeń woli o potrąceniu.**

Skoro pozwany (powód wzajemny) w niniejszej sprawie powołuje się na wygaśnięcie wierzytelności wskutek potrącenia, to okoliczności te winien udowodnić i to zarówno w sferze złożenia oświadczenia woli, jak i dojścia go do adresata.

Strona pozwana (powód wzajemny)nie sprostowała tym wymaganiom.

Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Z kolei art. 61 K.c. wynika, iż w sprawie składania oświadczenia woli ustawodawca przyjął teorię doręczenia. Według tej teorii dla przyjęcia, że oświadczenie woli zostało złożone innej osobie, istotna jest chwila dojścia treści do wiadomości tej osoby. Z punktu widzenia skuteczności oświadczenia woli nieistotne jest zatem, czy i kiedy adresat zapoznał się z jego treścią. Wystarczające jest, że oświadczenie woli doszło do niego w sposób stwarzający mu realną możliwość zapoznania się z treścią. Oświadczenie woli uznaje się za skutecznie złożone również wtedy, gdy adresat mogąc zapoznać się z jego treścią, celowo tego nie uczynił, odmówił zapoznania się z nim lub z własnej woli nie podjął przesyłki pocztowej zawierającej to oświadczenie. Tym samym, w przypadku ustalenia, że np. osoba fizyczna wyprowadziła się, do skutecznego potrącenia będzie niezbędne ustalenie jej adresu.

Zgłoszenie procesowego zarzutu potrącenia dla swojej skuteczności musiałyby być połączone z materialnotecniczną czynnością, o której mowa w art. 499 K.c.

Złożenie oświadczenia o potrąceniu przez pełnomocnika procesowego pozwanego, wówczas może wywołać skutek w postaci umorzenia wierzytelności, jeśli jest on do tego dodatkowo i wyraźnie umocowany. Pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy samego prawa umocowanie jedynie do ściśle określonych czynności materialnoprawnych, tj. zawarcia ugody, zrzeczenia się roszczenia albo uznania powództwa, jeżeli wymienione czynności nie zostały wyłączone w danym pełnomocnictwie (tak: art. 91 pkt 4 K.p.c.).

Pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje zatem co do zasady umocowania do złożenia oświadczenia o potrąceniu, czy też przyjmowania takiego oświadczenia (tak też: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 20 października 2004 r., I CK 204/04, OSNC 2005/10/176; wyroku Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2009 r., IV CSK 356/2008, LexPolonica 2077693; wyroku Sądu Najwyższego z 12 października 2007 r., V CSK 171/2007, LexPolonica 2092255).

Ponadto i po drugiej stronie musi być obecna osoba zdolna do odbioru takiego oświadczenia - tj. strona lub jej pełnomocnik upoważniony do odbioru oświadczeń o potrąceniu.

Pozwany(powód wzajemny) (...) Sp. z o.o., w sprzeciwie od nakazu zapłaty podniósł zarzut potrącenia, ale powinien także przedstawić dowody potwierdzające dokonanie potrącenia (czyli przykładowo pismo zawierające oświadczenie o potrąceniu wraz z dowodem doręczenia wykonawcy), czego w niniejszej sprawie pozwany (powód wzajemny) nie uczynił.

Możliwe jest też dokonanie potrącenia dopiero w trakcie trwania postępowania – w takim przypadku zarzut potrącenia i oświadczenie o potrąceniu mogą zostać złożone równocześnie, w tym samym piśmie procesowym. W niniejszej sprawie zarzut potrącenia został podniesiony w sprzeciwie od nakazu zapłaty ale brak oświadczenia o potrąceniu.

Gdyby nawet uznać, że w sprzeciwie złożono oświadczenie o potrąceniu, to jest ono nieskuteczne z uwagi na to, że złożył je pełnomocnik procesowy nie będący do tego umocowany.

Sąd zważył co następuje:

W niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR), podpisanej w 1956r. w G. (Dz. U. Nr 49,poz.238 z 14 września 1962r.). Zgodnie z jej art. 1 ust.1 Konwencję stosuje się do wszelkiej umowy o zarobkowy przewóz drogowy towarów pojazdami, niezależnie od miejsca zamieszkania i przynależności państwowej stron, jeżeli miejsce przyjęcia przesyłki do przewozu i miejsca przewidziane dla jej dostawy, stosownie do ich oznaczenia w umowie, znajdują się w dwóch różnych krajach, z których

przynajmniej jeden jest krajem umawiającym się, co wynika zarówno ze sformułowania zawartego w zleceniach przewozu wykonywania przewozu na podstawie dokumentów CMR, jak i z art. 1 ustęp 1 tejże konwencji CMR, według którego konwencja znajduje zastosowanie do każdego zarobkowego przewozu drogowego dokonywanego pojazdami, niezależnie od miejsca zamieszkania i przynależności państwowej stron umowy o ile miejsce przyjęcia przesyłki do przewozu i miejsce przewidziane dla jej dostawy znajdują się w dwóch różnych krajach, z których przynajmniej jeden jest krajem umawiającym się, jak to ma miejsce w przedmiotowej sprawie.

Stosowanie Konwencji jest niezależne od miejsca zamieszkania bądź siedziby stron umowy oraz ich przynależności państwowej. Jedynym warunkiem zastosowania postanowień CMR jest okoliczność, że przewóz odbywa się pomiędzy miejscami znajdującymi się w dwóch różnych krajach, z których przynajmniej jeden jest krajem umawiającym się. Z załączonych do pozwu dokumentów CMR wynika, że warunki te zostały spełnione w niniejszej sprawie.

Dowodem zawarcia umowy przewozu jest list przewozowy. Postanowienie art. 9 CMR przewiduje, że w braku przeciwnego dowodu list przewozowy stanowi dowód zawarcia umowy, warunków umowy oraz przyjęcia towaru przez przewoźnika.

Wymagania co do treści faktury VAT wynikają bezpośrednio z przepisów ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004r. (Dz. U. Nr 54, poz. 535 t.j.) która wskazuje że faktura zawierać powinna w szczególności dokonanie sprzedaży, datę dokonania sprzedaży, cenę jednostkową bez podatku, podstawę opodatkowania, stawkę i kwotę podatku, kwotę należności oraz dane dotyczące podatnika i nabywcy.

Wskazanie w umowie stron dodatkowych danych, które strona ma obowiązek zamieścić w fakturze VAT jest ponad konieczną miarę i nie znajduje żadnego uzasadnienia prawnego. Dla pozwanego staje się natomiast stanowiącym nadużycie argumentem dla odmowy zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Ponieważ jednak konwencja CMR nie reguluje w całości wszystkich kwestii związanych z umową przewozu, a w szczególności nie zawiera samej definicji umowy przewozu, to do stosunków prawnych powstałych na gruncie przewozów międzynarodowych podlegających konwencji CMR znajdują zastosowanie pomocniczo, w kwestiach nie uregulowanych konwencyjnie, przepisy ustawy z dnia 15 listopada 1984r. prawo przewozowe (tekst jednolity Dz. U. Nr 50, poz. 601 z 2000r. z późniejszymi zmianami), a także przepisy kodeksu cywilnego.

Zgodnie z treścią art. 774 k.p.c. przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy.

Natomiast zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

Stosownie do treści z art. 41 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów, z zastrzeżeniem postanowień artykułu 40 jest nieważna i pozbawiona mocy każda klauzula, która pośrednio lub bezpośrednio naruszałaby postanowienia niniejszej Konwencji. Nieważność takich klauzul nie pociąga za sobą nieważności pozostałych postanowień umowy. W konwencji brak jest zastrzeżenia, iż płatność uzależniona jest od dostarczenia dokumentów.

Podniesiona przez powódkę argumentacja w przedmiocie niewymagalności czy przedwczesności wierzytelności pozwanego (powoda wzajemnego)w dniu złożenia pozwu, nie znajduje odzwierciedlenia w rzeczywistości. Pozwana (powódka wzajemna), na wezwanie powoda (pozwanego wzajemnego), usunęła wskazane przez niego braki i przesłała podpisany przez zleceniobiorcę oryginał zlecenia.

Zarówno powódka jak i pozwana – jako przewoźnicy – wykonały swoje świadczenia wynikające z łączącego je wzajemnie stosunku umownego. Nie wykonały jednak one w całości swojego świadczenia wzajemnego polegającego na zapłacie wynagrodzenia za wykonane względem siebie usługi transportu międzynarodowego.

W niniejszej sprawie Sąd nie uznał zarzutu potrącenia podniesionego przez pozwaną (powódkę wzajemną) z przyczyn podanych wyżej..

Ponadto, pozwana(powódka wzajemna) w sprzeciwie wniesionym od nakazu zapłaty powołała się tylko na jedną z wymagalnych faktur. Drugą zaś wymagalną fakturę wystawioną na rzecz powódki (pozwanej wzajemnie), pozwana powołała dopiero w pozwie wzajemnym. W odpowiedzi na pozew wzajemny, powódka (pozwana wzajemna) zakwestionowała roszczenie pozwanej (powódki wzajemnej) w całości.

W związku z powyższym, należało orzec jak w pkt. 1 i 3 sentencji wyroku.

O kosztach procesu (pkt. 2 i 4 wyroku) postanowiono na podstawie art. 98 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy.